

**ЛЕКСИЧНА СТРУКТУРА ГРЕЦЬКИХ БІБЛЕЇЗМІВ
У ТЕКСТІ БІБЛІЇ КОРОЛЯ ЯКОВА****THE LEXICAL STRUCTURE OF GREEK BIBLICAL UNITS
IN THE TEXT OF THE KING JAMES BIBLE****Кулібаба В.О.,***orcid.org/0009-0003-9070-0114**аспірантка, асистентка кафедри англійської філології
Львівського національного університету імені Івана Франка*

Стаття присвячена дослідженню та класифікації лексичної структури грецьких біблеїзмів у тексті Біблії короля Якова (King James Version) через призму граматико-семантичного критерію. Особлива увага приділяється типології англійських фразеологічних одиниць у їхній діяхронній трансформації – від давньогрецького оригіналу через проміжні латинські та ранньоанглійські версії до канонічного тексту 1611 року. Актуальність дослідження зумовлена необхідністю глибшого розуміння механізмів міжмовної взаємодії та формування фразеологічного фонду англійської мови під впливом сакральних текстів.

У статті розглянуто біблеїзми як багаторівневі та багатофункціональні мовні одиниці, що функціують у номінативних, ад'єктивних, адвербіальних, дієслівних, і вигових синтаксичних структурах. Об'єктом аналізу є семантичні зрушення та структурні зміни, яких зазнали ці одиниці в процесі трансформації з тексту оригіналу у текст Біблії Короля Якова. Матеріалом дослідження слугували грецькі біблеїзми, дібрані методом суцільного виписування з тексту Біблії короля Якова у прямій кореляції з їхніми відповідниками в давньогрецькому оригіналі Нового Завіту. Методологічну основу становить інтегрований граматико-семантичний підхід, доповнений описовим, порівняльно-історичним, класифікаційним та лінгвокультурологічним методами аналізу.

У результаті дослідження було виокремлено, систематизовано та проаналізовано п'ять основних граматико-семантичних груп біблеїзмів: субстантивні, ад'єктивні, адвербіальні, дієслівні та вигові. Автором встановлено, що домінуючим способом їхньої міжмовної передачі є точне структурно-семантичне калькування, яке історично забезпечило збереження первинного семантичного ядра, експресивності та метафоричності більшості одиниць. Проведений кількісний та якісний аналіз свідчить, що найвищий ступінь структурної стійкості у діяхронії демонструють субстантивні й адвербіальні біблеїзми, тоді як дієслівні та ідіоматичні конструкції характеризуються значно більшою формальною варіативністю й адаптивністю до граматичної системи мови-реципієнта.

Доведено, що Біблія Короля Якова відіграла фундаментальну та визначальну роль у процесі канонізації грецьких біблеїзмів, закріпивши їхній правопис, семантику та стилістичне забарвлення, а також забезпечила їхню повну інтеграцію в сучасну англійську фразеологічну систему, збагативши її новими смислами та метафорами.

Ключові слова: біблеїзм, Біблія Короля Якова, грецькі біблеїзми; структурно-синтаксична типологія; структурно-семантичний аналіз; граматико-семантична класифікація; діяхронна трансформація; адаптація; лінгвокультурологічний аналіз.

The article is devoted to the study and classification of the lexical structure of Greek biblical units within the text of the King James Version of the Bible through the prism of a grammatical-semantic criterion. Particular attention is paid to the typology of English phraseological units in their diachronic transformation – from the ancient Greek original through intermediate Latin and early English versions to the canonical text of 1611. The relevance of this study is determined by the need for a deeper understanding of the mechanisms of interlingual interaction and the formation of the phraseological fund of the English language under the influence of sacred texts.

The article examines biblicisms as multilevel and multifunctional linguistic units that function in nominative adjectival, adverbial, verbal, and interjectional syntactic structures. The object of analysis encompasses the semantic shifts and structural changes undergone by these units during their transformation from the original text into the text of the King James Bible. The research material consists of Greek biblicisms selected by the method of continuous sampling from the text of the King James Bible in direct correlation with their counterparts in the ancient Greek original of the New Testament. The methodological framework is based on an integrated grammatical-semantic approach, complemented by descriptive, comparative-historical, classificatory, and linguocultural methods of analysis.

As a result of the study, five main grammatical-semantic groups of biblicisms were identified, systematized, and analyzed: substantive, adjectival, adverbial, verbal, and interjectional. The author established that the dominant method of their interlingual transmission is precise structural-semantic calque, which historically ensured the preservation of the primary semantic core, expressiveness, and imagery of most units. The conducted quantitative and qualitative analysis indicates that the highest degree of structural stability in diachrony is demonstrated by substantive and adverbial biblicisms, while verbal and idiomatic structures are characterized by significantly greater formal variability and adaptability to the grammatical system of the recipient language.

It is proven that the King James Bible played a fundamental and decisive role in the process of canonization of Greek biblicisms, consolidating their spelling, semantics, and stylistic coloring, and also ensured their full integration into the modern English phraseological system, enriching it with new meanings and metaphors.

Key words: biblical phraseological unit, Greek biblicisms, King James Bible, phraseological unit, grammatical-semantic classification, diachronic transformation, biblical units, linguocultural analysis.

Постановка проблеми. Проблема визначення статусу біблеїзмів у сучасному мовознавстві залишається актуальною з огляду на їхню багаторівневу природу та функціонування. У Словнику української мови біблеїзм визначається як “біблійне слово або вираз, які увійшли в загальнонародну мову” [5]. Таке трактування акцентує на походженні цих мовних одиниць із біблійного тексту та їхньому подальшому функціонуванні поза межами сакрального дискурсу.

Водночас значна частина біблеїзмів реалізується у формі стійких словосполучень, що зумовлює доцільність їхнього аналізу в межах фразеологічної парадигми. В *Енциклопедії української мови* фразеологізм визначається як “за змістом неподільне, стійке за будовою і структурою словосполучення”, для якого характерні стійкість компонентного складу, цілісна відтворюваність і семантична трансформація складників. Саме ця природа фразеологічних одиниць створює методологічне підґрунтя для їх класифікації за граматико-семантичними ознаками.

З огляду на це грецькі біблеїзми в тексті Біблії короля Якова розглядаємо крізь призму фразеологічного аналізу, що дає змогу систематизувати їх за структурними моделями та граматико-семантичними категоріями. Такий підхід дозволяє простежити специфіку організації цих одиниць в англомовному біблійному дискурсі та виявити закономірності їх функціонування в межах англійської мовної системи.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика біблеїзмів посідає важливе місце в сучасних лінгвістичних студіях, охоплюючи питання їхнього походження, функціонування, діяхронної трансформації та інтеграції в національні мовні системи. Теоретичні засади аналізу біблеїзмів з погляду фразеології, зокрема структурної організації, семантичної цілісності, відтворюваності та функціонування в дискурсі, висвітлено у працях А. Коуї, М. Стабса, Т. Гербста, С. Фаульгабера, П. Уріга і Д. Крістала [7; 8; 9; 15]. Їхні дослідження дають змогу розглядати біблеїзми не лише як одиниці культурної пам’яті, а й як специфічні мовні структури, що підлягають фразеологічному аналізу. Окрему наукову цінність для цієї розвідки становлять праці з історії давньогрецької мови та біблійного койне, зокрема дослідження Дж. Горрокса, Ст. Е. Портера, Б. М. Метцгера, Ю. Найди [10; 11; 12; 14] у яких простежено мовні процеси, що супроводжували формування новозавітного грецького тексту. Саме ці праці створюють підґрунтя для аналізу грецьких джерел англомовних біблеїзмів.

Методологічною основою граматико-семантичного аналізу біблеїзмів слугують напрацювання фразеологічної теорії, представлені працями І. А. Бехти, О. С. Матвієнків, Н. Д. Негрич, С. Н. Денисенко [2; 4], які запропонували підходи до класифікації сталих мовних одиниць за граматичними та семантичними параметрами. В українському мовознавстві питання біблійної мовної спадщини висвітлено у працях Р. П. Зорівчак, О. В. Дзери, Н. І. Андрейчук [1; 3] де біблеїзми аналізуються переважно в перекладознавчому, лінгвокультурологічному та міждискурному аспектах. Попри значну кількість праць, присвячених біблійній фразеології та біблеїзмам зокрема, граматико-семантична класифікація англомовних біблеїзмів грецького походження в тексті Біблії короля Якова досі не отримала системного висвітлення, що й зумовлює актуальність цього дослідження.

Постановка завдання. Метою статті є визначення структурно-синтаксичної і граматико-семантичних ознак грецьких біблеїзмів у тексті Біблії короля Якова у порівнянні з давньогрецьким текстом-оригіналом. Для досягнення поставленої мети передбачено розв’язання таких завдань:

- виокремити основні структурно-синтаксичні типи біблеїзмів;
- проаналізувати їхню лексичну структуру;
- здійснити структурно-синтаксичний та граматико-семантичний аналіз грецьких біблеїзмів.

Матеріалом дослідження слугують грецькі біблеїзми, дібрані шляхом суцільного виписування з тексту Біблії Короля Якова з урахуванням їхнього корелятивного зв’язку з давньогрецьким текстом Нового Завіту. Методологічну основу статті слугує граматико-семантичний підхід, доповнений елементами лінгвокультурологічного аналізу, що реалізується через лексичний, синтаксичний, описовий, класифікаційний і порівняльний методи дослідження в антропоцентричній парадигмі сучасного мовознавства.

Виклад основного матеріалу. У сучасній фразеологічній науці одним із найбільш продуктивних підходів до систематизації сталих мовних одиниць є їх класифікація за граматико-семантичним критерієм, що передбачає розподіл фразеологізмів відповідно до їхньої частиномовної співвіднесеності та функційної ролі в мовленні. Зокрема, у спільній праці І. А. Бехти та О. С. Матвієнків [2] та Н. Д. Негрич [4], присвячених проблемам фразеологічного дискурсу та структурно-семантичної організації сталих словесних комплексів, запропоновано класифікацію фразеологічних одиниць за їхньою граматичною співвіднесені-

стю. Саме цей підхід покладено в основу аналізу грецьких біблеїзмів у тексті Біблії короля Якова. У контексті нашого дослідження вагомим є підхід Дж. Вільямса [17, 158-173], який на матеріалі англійських перекладів Нового Завіту обґрунтовує концепцію "колокаційного резонансу" (collocational resonance). Дослідник доводить, що сакральні текстові структури мають здатність утримувати тривале семантичне ядро, трансформуючись у процесі діяльності з вільних контекстуальних зв'язків у стійкі фразеологічні одиниці мови-реципієнта.

Відповідно до зазначеної класифікації, серед досліджуваних біблеїзмів виокремлюємо такі граматико-семантичні групи:

субстантивні, що виражають предметне або номінативне значення: *the promised land, the Holy of Holies, a Judas kiss, the mammon of unrighteousness*;

ад'єктивні, які виконують атрибутивну функцію та характеризують ознаку предмета чи особи: *blind as Bartimaeus, poor in spirit*;

адвербіальні, що репрезентують обставинну характеристику дії: *at the eleventh hour, with all one's heart, in the twinkling of an eye*;

дієслівні, які позначають процесуальність і становлять найбільш репрезентативну групу: *bear one's cross, cast pearls before swine, wash one's hands of something, give up the ghost*;

виговкові, представлені формулами емоційного реагування або сакрального звернення, хоча в досліджуваному корпусі вони функціонують периферійно.

Застосування такого підходу дозволяє не лише систематизувати грецькі біблеїзми за їхніми функційно-граматичними параметрами, а й простежити закономірності їхньої адаптації в англомовному біблійному дискурсі через призму колокаційного резонансу.

Субстантивні. Вирази з предметним значенням, що виконують номінативну функцію і репрезентують предмет, явище, чи абстрактне поняття, є найчисленнішою групою біблеїзмів. Їхня структурна стійкість і семантична прозорість забезпечили високий ступінь збереження у різних перекладацьких традиціях, хоча характер відтворення суттєво змінюється в діяльності. Наведемо декілька прикладів, ілюструючи один із них у діяльності-трансформаційній перспективі [18;19;20;21;22;23;24;25;26]

Таблиця 1

Порівняння основних грецьких біблеїзмів та їх трансформації в англійській біблійній традиції

Англійський біблеїзм (KJV)	Грецький оригінал	Діахронна трансформація	Коментар
daily bread	Τὸν ἄρτον... τὸν ἐπιούσιον	<i>hlaiþþana sinteinan</i> (гот.)	Приклад ранньої семантичної адаптації
the light of the world	φῶς τοῦ κόσμου	<i>lux mundi</i> → <i>liuhath gaggaminþis</i>	Збереження метафоричної структури
the salt of the earth	ἅλας τῆς γῆς	<i>sal terrae</i> → <i>salt airþais</i>	Повне лексико-синтаксичне відображення
the powers that be	αἱ ἐξουσίαι οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς	лат. калька → гот. форма	Формульна канонізація в ранньомодерній англійській
a thorn in the flesh	σκόλοψ τῇ σαρκί	<i>stimulus carnis</i> → середньоангл. кальки	Семантична конкретизація метафори
thirty pieces of silver	τριάκοντα ἀργύρια	<i>triginta argentei</i> → <i>thritti silvren</i>	Сталість числової формули
the wages of sin	ὀψώνια τῆς ἁμαρτίας	<i>stipendia peccati</i>	Збереження юридично-економічної метафори
a voice crying in the wilderness	φωνὴ βοᾶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ	<i>vox clamantis in deserto</i>	Архаїчна синтаксична модель
the signs of the times	σημεῖα τῶν καιρῶν	<i>signa temporum</i>	Повна калька сакрального вислову
the kingdom of heaven	βασιλεία τῶν οὐρανῶν	<i>regnum caelorum</i> → <i>kingdom of hevenes</i>	Теологічно усталена формула
bottomless pit	ἄβυσσος	<i>abyssus</i> → <i>depnesse without botme</i>	Семантичне розгортання внутрішньої форми
the hem of his garment	κράσπεδον τοῦ ἱματίου	<i>fimbria vestimenti</i>	Конкретизація предметної лексики
filthy lucre	αἰσχροκερδής	лат. <i>turpis quaestus</i>	Вторинна метафоризація
many mansions	πολλαὶ οἰκίαι	<i>multae mansiones</i>	Семантичне звуження через латинське посередництво

Діахронна трансформація на прикладі *daily bread* (Τὸν ἄρτον τὸν ἐπιούσιον) [18;19;20;21;22;23;24;25;26]

Діахронний розвиток демонструє перехід від структурної кальки грецького прикметника ἐπιούσιος (неоднозначного прикметника, який спричиняє розбіжність у перекладі за семантичним наповненням: “щоденний / насущний / надсущнісний” [13,184–203]) у готській та латинській традиціях до семантичної редукції у середньоанглійський період і остаточного закріплення як біблійний вираз у ранньоніованглійській Біблії. Особливо показовим є розщеплення латинського *supersubstantialis* на два конкуруючі шляхи перекладу – метафізичний (латинський) і прагматичний (англійський), з подальшою перемогою останнього.

Ад’єктивні. Ад’єктивний вид номінативного класу біблеїзмів поданий зазвичай зіставними біблеїзмами, які становлять найбільшу групу ад’єктивних одиниць. Зауважуємо той факт, що ад’єктивні біблеїзми з сурядною структурою виявляють здатність до словоскладання [2, 121]. Наприклад *doubletongued* – διγλωσσος → *duplex lingua / bilingualis* → гот. калька → *double tunded* → *doubletongued* (Грецьке: διγλωσσος – “той, що має два мови / двомовний / дволикий у мовленні”, латинські відповідники: *duplex lingua / bilingualis* – або буквальна двочленна структура, або термін “двомовний, готська калька: *double tunded* – структурне калькування (лек-

сичне словоскладання і семантична прозорість), сучасна англійська: *doubletongued / doubletongued* – фразеологізована лексема зі значенням «лицемірний, той, хто говорить нещиро або суперечливо»

Ад’єктивні біблеїзми демонструють переважно консервативний тип діахронного розвитку. У більшості випадків зберігається грецька синтаксична модель, що проходить через латинське відтворення та готську буквальну передачу до середньоанглійських перекладів і остаточно набуває стійкої форми в ранньоніованглійській традиції (у текстах перекладах). На відміну від субстантивних одиниць, ад’єктивні конструкції зазнають мінімальної семантичної перебудови, демонструючи переважно морфологічну та лексичну адаптацію при високому ступені структурної кальки.

Адвербіальні біблеїзми характеризуються повною незмінністю. Їх значно більше, ніж ад’єктивних біблеїзмів. Вони подані різноманітними структурними типами з цілісним або роздільно-цілісним значенням. Звичайне адвербіальне порівняння можна визначити за синтаксичною функцією у реченні, а саме за функцією обставини способу дій [2, 121], наприклад:

Отже, аналіз адвербіальних біблеїзмів засвідчує їхню високу структурну стійкість та мінімальний ступінь трансформацій у процесі міжмовної передачі. На відміну від ад’єктивних конструкцій, вони демонструють більшу кількісну представле-

Таблиця 2

Діахронна трансформація *daily bread*

Період / переклад	Форма
Грецький оригінал	Τὸν ἄρτον τὸν ἐπιούσιον
Готський (IV ст.)	<i>hlaiƿ pana sinteinan</i>
Vulgata	<i>panem supersubstantialem</i>
Wessex Gospels (c. 1175)	<i>dæghwamlíce hlaf</i>
Wycliffe (1382)	<i>breed ouer othir substaunce</i>
Tyndale (1534)	<i>dayly breede</i>
KJV (1611)	<i>daily bread</i>

Таблиця 3

Ад’єктивні грецькі біблеїзми та їх діахронна трансформація в англійській біблійній традиції

Біблеїзм	Грецький оригінал	Латинська традиція	Тип трансформації	Середньоанглійський / ранній етап	Сучасна англійська форма
good and faithful	ἀγαθὲ καὶ πιστὲ	<i>bone et fidelis</i>	калька (лексико-синтаксична)	<i>good and feithful</i>	<i>good and faithful</i>
born again	γεννηθῆ ἄνωθεν	<i>renatus denuo / ex alto</i>	інтерпретативний переклад	<i>borun ayen</i>	<i>born again</i>
without sin	χωρὶς ἁμαρτίας	<i>sine peccato</i>	Без змін	<i>without synne</i>	<i>without sin</i>
blind (leaders of the blind)	τυφλοὶ ὁδηγοὶ τυφλῶν	<i>caeci duces caecorum</i>	Повне синтаксичне відтворення	<i>blynde lederis of blynde</i>	<i>blind leaders of the blind</i>

Таблиця 4

Адвербіальні грецькі біблеїзми та їх діяхронна трансформація в англійській біблійній традиції

Англійський біблеїзм (KJV)	Грецький оригінал	Перекладна трансформація	Коментар
in the twinkling of an eye	ἐν ῥιπῇ ὀφθαλμοῦ	<i>in ictu oculi</i>	Метафора миттєвості
in darkness	ἐν σκότει	<i>in tenebris</i>	Повна структурна калька
in light	ἐν φωτί	<i>in lumine</i>	Мінімальна адаптація
by the way side	παρὰ τὴν ὁδόν	<i>secus viam</i>	Просторова локалізація
from his eyes	ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν	<i>ab oculis eius</i>	Повне відтворення
under your feet	ὑπὸ τοὺς πόδας	<i>sub pedibus</i>	Збереження просторової семантики
upon the sand	ἐπὶ τὴν ἄμμον	<i>super arenam</i>	Буквальна калька
unto this day	ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης	<i>usque in diem hunc</i>	Часово-дискурсивна формула

Таблиця 5

Дієслівні грецькі біблеїзми та їх діяхронна трансформація в англійській біблійній традиції

Англійський біблеїзм (KJV)	Тип одиниці	Грецький оригінал	Діяхронна трансформація	Коментар
cast pearls before swine	номінативно-комунікативна	μὴ βάλητε τοὺς μαργαρίτας	<i>ne mittatis margaritas → cast not pearls bifer swyn</i>	Повне метафоричне відтворення
wash one's hands of	номінативна	νίπτω τὰς χεῖρας	<i>lavare manus → wash his handes</i>	Стійка формульна калька
shake off the dust	номінативна	ἀποτινάσσετε τὸν κονιορτόν	<i>excutere pulverem</i>	Збереження ритуального відтінку
fall from grace	номінативна	ἐκλίπτειν τῆς χάριτος	<i>excidere gratia</i>	Теологічна метафора
go the second mile	номінативна	ἀγγαρεύσει σε μίλιον ἕν	<i>ire miliare secundum</i>	Семантичне розширення
bear one's cross	номінативна	βαστάζειν τὸν σταυρόν	<i>portare crucem</i>	Центральний сакральний символ
cast the first stone	номінативно-комунікативна	πρῶτος βαλέτω λίθον	<i>primus lapidem mittat</i>	Повне структурне відтворення
divide the sheep from the goats	номінативна	ἀφοριεῖ τὰ πρόβατα ἀπὸ τῶν ἐρίφων	<i>separabit oves ab haedis</i>	Алегоричне калькування
let your light shine	номінативно-комунікативна	φῶς λάμψατω	<i>lux luceat</i>	Мінімальна граматична адаптація

Таблиця 6

Вигуківні грецькі біблеїзми та їх діяхронна трансформація в англійській біблійній традиції

Англійський біблеїзм (KJV)	Грецький оригінал	Діяхронна трансформація	Коментар
Behold the man!	ἴδε ὁ ἄνθρωπος	<i>ecce homo</i>	Експресивна номінативна формула
Get thee behind me, Satan!	ὑπάγε ὀπίσω μου Σατανᾶ	<i>vade retro Satana</i>	Імперативна сакральна формула
Jesus wept	ἐδάκρυσεν ὁ Ἰησοῦς	<i>lacrimatus est Iesus</i>	Лаконічна предикативна структура
Woe to that man!	οὐαὶ τῷ ἀνθρώπῳ	<i>vae homini</i>	Формула осуду
O ye of little faith	ὀλιγόπιστοι	<i>modicae fidei</i>	Апелятивно-риторична конструкція

ність у тексті Біблії Короля Якова, що зумовлено їхньою функціональною здатністю репрезентувати часові, просторові та модальні характеристики біблійного дискурсу. Діяхронний аналіз

показує, що більшість таких одиниць зберегли первинну синтаксичну модель через механізм буквального калькування, що сприяло фіксації їхньої канонічної форми в англійській біблійній

традиції. Це дає підстави розглядати адвербіальні біблеїзми як одну з найстійкіших граматико-семантичних груп досліджуваного матеріалу.

Аналіз дієслівних моделей біблеїзмів свідчить про найпродуктивнішу граматико-семантичну групу досліджуваного матеріалу. Їхня структурна організація охоплює як номінативні словосполучення, так і номінативно-комунікативні конструкції реченнєвого типу. Діахронний аналіз показує, що переважна більшість цих одиниць увійшла до англійської біблійної традиції шляхом буквального калькування, зберігши процесуальну семантику та первинну структуру грецького першоджерела. Виявлені випадки граматичної адаптації мають переважно формальний характер і не порушують семантичної цілісності біблеїзмів.

Вигуківі біблеїзми охоплюють вигуківі словосполучення та невелику кількість вигуків з предикативною структурою. Ця група емоційно-експресивних одиниць є найменш продуктивною і демонструє максимальну фіксацію форми.

Цей клас біблеїзмів поділяється на вигуківі одиниці та одиниці з модальним значенням [2, 123]. Оскільки значення біблеїзмів переосмисленні, вони втрачають свої предметно-логічні значення, тобто мають невмотивоване значення. Біблеїзми не мають ні номінативного, ні комунікативного значення. Не спостерігаємо майже ніякої адаптації, біблеїзми закріплюються як ритуалізовані вислови.

У всіх адвербіальних, дієслівних, та вигуківих біблійних фразеологізмах спостерігається одна й та сама діахронна закономірність:

грецька синтаксична модель → латинська калька → готська буквальна передача → середньоанглійська адаптація → фіксованість в тексті Біблії Короля Якова

Висновки. Проведене дослідження дозволило встановити, що грецькі біблеїзми у тексті Біблії короля Якова становлять цілісну систему фразеологічних одиниць, організовану за чіткими граматико-семантичними моделями, що відображають

закономірності їхнього функціонування та адаптації в англійській біблійній традиції.

У результаті аналізу було виокремлено п'ять основних граматико-семантичних груп досліджуваних одиниць: субстантивні, ад'єктивні, адвербіальні, дієслівні та вигуківі біблеїзми. Встановлено, що кількісно найчисленнішою є група субстантивних біблеїзмів, які забезпечують безпосередньо предметно-поняттєве вираження та номінацію базових первинних значень і реалій новозавітної картини світу. Водночас найбільш репрезентативною у функційно-дискурсивному аспекті виявилася група дієслівних біблеїзмів, що пояснюється домінуванням процесуальної семантики в новозавітному тексті та високим потенціалом таких конструкцій до динамічної формальної варіативності й подальшої фразеологізації в англійській мові.

Діахронний аналіз засвідчив, що провідним механізмом міжмовної передачі грецьких біблеїзмів є буквальне структурно-семантичне калькування через латинське та готське посередництво. Саме цей спосіб трансформації забезпечив збереження базових внутрішніх форм та семантичного ядра більшості досліджуваних одиниць.

Встановлено, що різні граматико-семантичні групи демонструють неоднаковий ступінь адаптації. Субстантивні та адвербіальні біблеїзми характеризуються високою структурною стійкістю та мінімальними трансформаціями. Ад'єктивні одиниці виявляють переважно морфологічну адаптацію при збереженні первинної семантики. Дієслівні біблеїзми демонструють найбільшу варіативність формального оформлення, однак зберігають концептуальну цілісність. Вигуківі конструкції виявилися найконсервативнішими, закріпившись у вигляді ритуалізованих сакрально-дискурсивних формул. Вивчення біблеїзму з частиномовним компонентом було б корисно продовжити із залученням більш широкого матеріалу, в тому числі з інших мов і їхнім зіставленням.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Андрейчук Н. І., Карамішева І. Д. Біблеїзми з точки зору когнітивної семантики. Львів: Львівська політехніка, 2000. 56 с.
2. Бехта І. А., Матвієнків О. С. Фразеологічний модус англійського художнього дискурсу : монографія. Львів ; Рівне : Волинські обереги, 2022. 304 с.
3. Дзера О. В. Біблійна інтертекстуальність в англійській літературі: когнітивно-перекладознавчий аспект. Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2017. 450 с.
4. Негрич Н. Д. Поняття "ідіома" і "фразеологічна одиниця" – спільне та відмінне у лінгвістичному розумінні. *Наукові праці [Чорноморського державного університету імені Петра Могили комплексу "Києво-Могилянська академія"]*. Сер. : Філологія. Мовознавство. 2013. Т. 219, Вип. 207. С. 79–81. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npchdufm_2013_219_207_19 (дата звернення: 16.04.2026).

5. Словник української мови : у 20 т. / НАН України, Український мовно-інформаційний фонд. Київ : Наукова думка, 2010–. URL: <https://sum20ua.com> (дата звернення: 16.04.2026).
6. Українська мова : енциклопедія / редкол.: В. М. Русанівський, О. О. Тараненко, М. П. Зяблюк та ін. 3-тє вид., зі змін. і допов. Київ : Вид-во «Українська енциклопедія» ім. М. П. Бажана, 2007. 856 с.
7. Cowie A. P. *Phraseology: Theory, Analysis, and Applications*. Oxford: Clarendon Press, 1998. 358 с.
8. Crystal D. *Begat: The King James Bible and the English Language*. Oxford: Oxford University Press, 2010. 327 с.
9. Herbst T., Faulhaber S., Uhrig P. (Eds.). *The Phraseological View of Language: A Tribute to John Sinclair*. Berlin ; Boston : De Gruyter Mouton, 2010. 336 с.
10. Horrocks G. C. *Greek: A History of the Language and Its Speakers*. 2nd ed. Oxford: Wiley-Blackwell, 2010. 527 с.
11. Metzger B. M. *The Text of the New Testament: Its Transmission, Corruption, and Restoration*. 4th ed. Oxford: Oxford University Press, 2005. 310 с.
12. Nida E. A. *Lexical Semantics for the Exegesis of the New Testament*. Atlanta, Georgia: Scholars Press, 1992. 156 с.
13. Petrović S. Τὸν ἄρτον ἡμῶν τὸν ἐπιούσιον in Mt 6:11 as 'Our Super-Substantial Bread': Echoes of Some Patristic Interpretations in Contemporary Orthodox Understanding. *Philotheos: International Journal for Philosophy and Theology*. 2019. Vol. 19, No. 2. С. 184–203.
14. Porter S. E. *New Testament Theology and the Greek Language: A Linguistic Reconceptualization*. Cambridge: Cambridge University Press, 2022. 346 с.
15. Riplinger G. A. *In Awe of Thy Word: Understanding the King James Bible, Its Mystery and History, Letter by Letter*. Ararat: A.V. Publications, 2003. 1184 с.
16. Stubbs M. *Words and Phrases: Corpus Studies of Lexical Semantics*. Oxford: Blackwell Publishers, 2001. 287 с.
17. Williams G. C. *The Good Lord and His Works: A Corpus-Driven Study of Collocational Resonance. Phraseology: An Interdisciplinary Perspective* / ed. by S. Granger, F. Meunier. Amsterdam ; Philadelphia : John Benjamins Publishing Company, 2008. 422 с.

ДЖЕРЕЛЬНА БАЗА

18. BibleHub. Matthew 6:11. URL: <https://biblehub.com/texts/matthew/6-11.htm> (дата звернення: 29.04.2026).
19. Textus Receptus Bibles. Geneva Bible 1560/1599: Matthew 10. URL: <https://www.textusreceptusbibles.com/Geneva/40/10> (дата звернення: 16.04.2026).
20. Textus Receptus Bibles. Tyndale Bible 1534: Matthew 10. URL: <https://www.textusreceptusbibles.com/Tyndale/40/10> (дата звернення: 16.04.2026).
21. Textus Receptus Bibles. Matthew's Bible: Matthew 10. URL: <https://www.textusreceptusbibles.com/Mathews/40/10> (дата звернення: 16.04.2026).
22. Textus Receptus Bibles. The Great Bible (1539): Matthew 10. URL: <https://www.textusreceptusbibles.com/Great/40/10> (дата звернення: 16.04.2026).
23. Textus Receptus Bibles. King James Version 1611: Matthew 10. URL: <https://www.textusreceptusbibles.com/KJV1611/40/10> (дата звернення: 16.04.2026).
24. Wessex Gospels (с. 1175). Gospel of Matthew, 5:14. *Textus Receptus Bibles*. URL: <https://www.textusreceptusbibles.com/Wessex/40/5> (дата звернення: 16.04.2026).
25. Wulfila Project. Gothic Bible (digital edition), text 01.06.11. URL: <https://www.wulfila.be/gothic/browse/text/01/06/11.html#S793> (дата звернення: 29.04.2026).
26. Wycliffe J. (1382). The Holy Bible. *Textus Receptus Bibles*. URL: <https://www.textusreceptusbibles.com/Wycliffe/40/5> (дата звернення: 16.04.2026).

Стаття поширюється на умовах
ліцензії відкритого доступу CC BY 4.0

Дата першого надходження статті до видання: 02.07.2026
Дата прийняття статті до друку після рецензування: 27.07.2026
Дата публікації (оприлюднення) статті: 20.08.2026